

THIRTY CENTURIES OF ARMENIAN METAL ART

Exhibition sponsored by the AGBU Art Gallery Committee, Sona Boghosian, Chairperson
Display designed by Torkom Demirjian and Dikran Dingilian
Catalog prepared by Paul and Victoria Bedoukian
Photographs by Edwin P. McIntyre
Catalog design by Adrina Zanazanian
Cover pages: the early eighteenth century tray, pp. 12 and 13

THIRTY CENTURIES OF ARMENIAN METAL ART

ԵՐԵՍՈՒՆ ԴԱՐՈՒ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏ ՄԵՏԱՂԻ

AN EXHIBITION FROM THE COLLECTION OF DR. PAUL Z. BEDOUKIAN

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ՏՔ· ՓՈԼ Զ· ՊՏՈՒԿԵԱՆԻ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅԷՆ

AGBU GALLERY, NEW YORK, N.Y. 1978 • Հ·Բ·Ը·Մ·ի ՑՈՒՑԱՍՐԱՀ, Ն·Ե· 1978

1

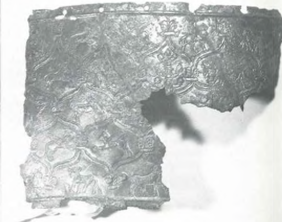
2

3

4

5

6

THE KINGDOM OF URARTU

Archeological work near Van during the past century and in Karmir Blur in Soviet Armenia recently has shed much light on the history of the first nation state of Armenia which existed during the first millenium before Christ. Urartu was a powerful kingdom stretching from present Armenia to Mesopotamia. Cuneiform writings and excavations have been a major source of historical information.

The Urartuans, a warrior nation, were well versed in all forms of metallurgy—military equipment, such as helmets, shields, swords; goblets made of gold, silver, or the baser metals, and highly decorated artistic belts.

On exhibition are some fragments of belts, pins, and bracelets from this period.

ՈՒՐԱՐՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ

Անցեալ դարու պեղումները Վանի մէջ եւ վերջերս Հայաստանի Կարմիր Բլուրի պեղումները՝ լոյս կը սփռեն նախահայաստանեան շրջանին վրայ, որ կը պատկանի Քրիստոսի նախորդող հազարամեակին: Ուրարտուի հզօր պետութիւնը կը տարածուէր ներկայ Հայաստանէն մինչեւ Միջագետք: Սեպագիր արձանագրութիւններ ինչպէս պեղումներու արդիւնքը լոյս կը սփռեն այս շրջանի պատմութեան:

Ուրարտացիք ռազմիկ ժողովուրդ մը՝ տիրացած էին մետաղագործութեան ամէն ճիւղաւորումներու–զինուորական կազմածներ, ինչպէս սաղաւարտներ, վահաններ եւ սուրեր, ոսկի, արծաթ, եւ նուազ արժէքաւոր անօթներ, եւ գեղեցկօրէն զարդարուն գօտիներ:

Ցուցահանդէսին մէջ կը տեսնուին գօտիի կտորներ· գնդասեղներ, եւ արծաթէ ու պղինձէ ապարանջաններ:

---

1. Belt fragment with incised and winged design and winged figure standing over walking bull. 2. Fragment showing winged creature with human head and bull's hooves. 3. Belt fragment with highly decorative geometric design. 4. Belt Buckle. Relief plaque showing four lions walking. 5. Belt fragment with numerous highly decorative mythical winged figures in various positions. 6. Belt fragment with repeating geometric designs.

1· Մետաղի գօտիի մասնիկ մը փորագրուած զարդարանքով եւ թեւաւոր չաստուածով որ կանգնած է քալող ցուլին վրայ: 2· Կտորիկ մը որ կը ցուցնէ թեւաւոր արարած մը, մարդու գլխով եւ ցուլի կճղակով: 3· Գօտիի մասնիկ մը զարդարուած երկրաչափական մօթիվով: 4· Գօտեկապ: Բարձրաքանդակ տախտակ որ կը ցուցնէ քալող առիւծներ: 5· Գօտիի մասնիկ մը որ զարդարուած է բազմաթիւ դիցապաշտական թեւաւոր արարածներով: 6· Գօտիի մասնիկ մը երկրաչափական զարդարանքներով:

THE ORONTIDS AND ARTAXIADS

The Orontids ruled both as kings and also as satraps of the Persian kings from 400 B.C. to 200 B.C. Several Orontid coins are on display. They were succeeded by the Artaxiads (200 B.C. to 6 A.D.), and it was during the reign of one of their kings, Tigranes the Great, that Armenia expanded to form a powerful empire reaching from the Caspian to the Mediterranean seas. The coinage of the Artaxiads is characteristic and original. On the obverse of each coin is the profile of the king wearing the Armenian tiara. His crown is decorated with a star and two eagles. The tetradrachms of Tigranes and Artavastas shown here are representative of the medallic art of this period.

ԵՐՈՒԱՆԴԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՇԷՍԵԱՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ

Երուանդեանները հաստատեցին Հայաստանի առաջին հարստութիւնը եւ իշխեցին նախ իբրեւ սատրապներ պարսիկ թագաւորներու գերիշխանութեան տակ, եւ ապա իբրեւ անկախ թագաւորներ: Երուանդեաններու իշխանութիւնը տեւեց Ք.Ա. 400 թուականէն մինչեւ Ք.Ա. 200 թուականը: Երուանդեաններ պղինձէ դրամներ կոխեցին, որոնցմէ ոմանք այս ցուցահանդէսին մաս կը կազմեն: Երուանդեաններու յաջորդեցին Արտաշէսեանները Ք.Ա. 200 մինչեւ Ք.Ե. 6—եւ այս ժամանակամիջոցին էր որ անոնց թագաւորներէն մին, Մեծն Տիգրան հիմնեց կայսրութիւն մը՝ որ կը տարածուէր Կասպից Ծովէն մինչեւ Միջերկրական: Արտաշէսեաններու դրամները ինքնայատուկ են եւ ինքնատիպ: Դրամներուն վրայ թագաւորը ներկայացուած է Հայկական խոյրով: Թագը զարդարուած է երկու արծիւներով եւ աստղով մը: Տիգրանի եւ Արտաւազդի չորեքդրամները կը ներկայացնեն այդ շրջանի հայ մետաղարուեստը:

---

1. XERXES (190 B.C., copper) Legend KING XERXES (In Greek). 2. ARSAMES (240 B.C., copper) Legend KING ARSAMES (In Greek). 3. ABDISSARES (210 B.C., copper) Legend KING ABDISSARES (In Greek). 4. Tetradrachm of TIGRANES THE GREAT (95-56 B.C.) Legend KING TIGRANES (In Greek). 5. Drachm of ARTAVASDES II (56-34 B.C.) Legend KING OF KINGS ARTAVASDES. 6. TIGRANES THE GREAT (copper) Legend KING OF KINGS TIGRANES. 7. TIGRANES III (20-8 B.C., copper) Legend THE GREAT KING TIGRANES, LOVER OF HIS PARENTS AND THE HELLENES.

1. ՔՍԵՐՔՍԷՍ (190 Ք.Ա.) Գրութիւնը՝ ՔՍԵՐՔՍԷՍ ԹԱԳԱՒՈՐ (Յունարէն): 2. ԱՐՇԱՄ (240 Ք.Ա.) Գրութիւնը՝ ԱՐՇԱՄ ԹԱԳԱՒՈՐ (Յունարէն): 3. ԱԲԴԻՍԱՐԷՍ (210 Ք.Ա.) Գրութիւնը՝ ԱԲԴԻՍԱՐԷՍ ԹԱԳԱՒՈՐ (Յունարէն): 4. Չորեքդրամ ՄԵԾՆ ՏԻԳՐԱՆԻ (95-56 Ք.Ա(Գրութիւնը՝ ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐ (Յունարէն): 5. ԱՐՏԱՒԱԶԴ Բ.ի դրամ (56-34 Ք.Ա.) Գրութիւնը՝ ԹԱԳԱՒՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԱՐՏԱՒԱԶԴԻ: 6. ՄԵԾՆ ՏԻԳՐԱՆԻ դրամ Գրութիւնը՝ ԹԱԳԱՒՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ՏԻԳՐԱՆԻ: 7. Պղնձեայ դրամ ՏԻԳՐԱՆ Գ.ի (20-8 Ք.Ա.) Գրութիւնը՝ ԹԱԳԱՒՈՐ ՄԵԾԻ ՏԻԳՐԱՆԻ, ԾՆՈՂԱՍԷՐ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍԷՐ:

Paul Z. Bedoukian, *A Classification of the Coins of the Artaxiad Dynasty of Armenia. American Numismatic Society Museum Notes 14*, New York, 1968. Paul Z. Bedoukian, *Coinage of the Artaxiad Dynasty of Armenia (In Press), The Royal Numismatic Society, London.* C. L. Toumanoff, *Studies in Christian Caucasian History*, Georgetown University Press, Washington, D.C. 1963. E. Babelon, *Rois de Syrie, d'Armenie et de Commagene*, Paris, 1890.

4

1

2

3

5

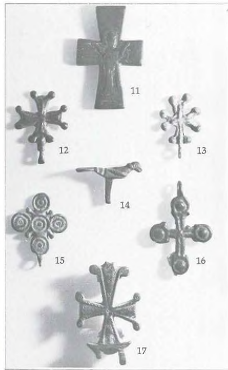

6

7

TENTH TO FIFTEENTH CENTURIES

This was a period of agony for Armenia. Hordes of Turks, Mongols and Tartars devastated the entire Near East, destroying the existing civilizations of Persia, Armenia, Byzantium, and the Arab caliphates. The effect was so catastrophic that these countries have not recovered to this day.

In historic Armenia, various small princelings struggled for survival and managed to continue their cultural existence on a diminished scale.

Many Armenians left their homeland and went either to Eastern Europe or to Cilicia. In the latter case, they were able to establish themselves in the mountains, and with the coming of the Crusaders, established the kingdom of Cilician Armenia.

The extensive coinage of Cilician Armenia in gold, silver, and copper, constitutes a form of Armenian art. It is a pity that little jewelry, military ware, and household utencils seem to have survived. No doubt, much of it remains underground.

Most of the known metal objects are religious in nature. Illustrations of several of these are presented. On exhibit also are examples of the coinage of Cilician and historic Armenia. Various crosses and small metal objects belong to this period and were found as part of a hoard containing Armenian coins.

ՏԱՍՆԷՆ ՏԱՍՆԸՀԻՆԳԵՐՐՈՐԴ ԴԱՐ

Այս դարերը տխուր շրջան մը կը ներկայացնեն Հայաստանի համար: Թուրքեր, Մոնկոլներ եւ Թաթարներ քար ու քանդ ըրին ամբողջ Մերձաւոր Արեւելքը, փճացնելով Պարսկական, Հայկական, Բիւզանդական եւ Արաբ քաղաքակրթութիւնները: Իբրեւ հետեւանք այս աղէտաբեր ներխուժումներուն այդ երկիրները մինչեւ այսօր իրենց նախկին վիճակը վերագտած չեն:

Պատմական Հայաստանի մէջ որոշ փոքր իշխանութիւններ կրցան պահել իրենց գոյութիւնը եւ շարունակեցին իրենց մշակոյթի զարգացումը, խիստ սահմանափակ գետնի վրայ:

Բազմաթիւ հայեր գաղթեցին իրենց երկրէն եւ գացին Եւրոպա եւ կամ հաստատուեցան լեռնային Կիլիկիոյ շրջանը՝ եւ Խաչակիրներու ժամանակ կազմեցին Կիլիկիոյ հայկական թագաւորութիւնը:

Այս շրջանին պատկանող բազմաթիւ դրամներ— ոսկի, արծաթ եւ պղինձ—կը կազմեն հայ մետաղարուեստի գլխաւոր նմուշները: Ցաւալի է որ խիստ սակաւաթիւ զինուորական առարկաներ, գոհարեղէններ եւ տնային առարկաներ հասած են մեզի: Անոնց մեծ մասը դեռ թաղուած կը մնան հողին տակ:

Գոյութիւն ունեցող նիւթերը մեծ մասամբ կրօնական առարկաներ են: Ասոնցմէ ոմանք, ինչպէս նաեւ այս շրջանին պատկանող դրամներ եւ խաչեր մաս կը կազմեն այս ցուցահանդէսին:

---

1. A coin of KIURIKE (1000). 2. A coin of ABAGHA KHAN (1200). 3. Coin of an unknown early ruler. 4. Coin of BARON TOROS I (1099-1211). 5. Coin of BARON TOROS II (1145-1169). 6. Double tram of LeVON I (1198-1218). 7. Tram of LEVON I. 8. Copper tank of LEVON I. 9. Tram of HETOUM-ZABEL (1226-1270). 10. Tram of LEVON II (1270-1289). 11-17. Crosses and objects found in Armenian coin hoards (11-14th centuries).

1· ԿԻՒՐԻԿԷի դրամը կոխուած Հայերէն գիրերով Հայաստանի մէջ 1000 թուականին: 2· ԱՊԱՂԱ ԽԱՆի դրամը Հայերէն գիրերով (1200): 3· Անծանօթ Կիլիկեան իշխանի մը դրամը: 4· ԹՈՐՈՍ Ա· իշխանի պղնձեայ դրամը (1099–1121): 5· ԹՈՐՈՍ Բ· իշխանի պղնձեայ դրամը (1145–1169): 6· ԼԵՒՈՆ Ա·ի երկդրամը (1198–1218): 7· ԼԵՒՈՆ Ա·ի արծաթեայ դրամը: 8· ԼԵՒՈՆ Ա·ի պղնձեայ թանգը: ՀԵԹՈՒՄԻ ԵՒ ԶԱՊԷԼԻ դրամը (1226–1270): 10· ԼԵՒՈՆ Բ·ի դրամը (1270–1289): 11–17· Երկաթեայ խաչեր գտնուած Հայկական դրամներու հետ (11–14րդ դար):

D.M. Lang, *Supplementary Notes on Kiurike II, King of Lori in Armenia and His Coins*, American Numismatic Society, *Museum Notes*, 1954. Paul Z. Bedoukian, *Coinage of the Barons of Cilician Armenia*, American Numismatic Society, *Museum Notes 12*, 1966; *16, 1970*. Paul Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia*, The American Numismatic Society, 1962.

Հ·Ղ· Մովսէսեան, Կիւրիկեան Թագաւորութեան Պատմութիւնը, Վիեննա (1923): Պտուկեան Զարեհ Պ·, Կիլիկեան Հայաստանի Դրամները, Վիեննա (1963):

THE SEVENTEENTH CENTURY

By the 17th century, the constant wars in Asia Minor had ceased, and although the Christian population still suffered under the yoke of Mohammedan Ottoman Turkey and Persia, the country was at peace—its religious life and a small measure of cultural development were in evidence.

Examples of various categories of metal art have survived and a few are on display. It is difficult to date Armenian pieces and no general study has been made because of the paucity of objects. The Armenians were the element in the Ottoman Empire responsible for the manufacture and trade of many goods. Many of the objects labeled "Turkish" because they were made in the Ottoman Empire were actually made by Armenians. The Turks, being a nomadic people, lacked the necessary skills. Thus, many rugs, china, metal works, and woodwork which are Armenian are not recognized as such.

Fortunately, it was the custom to actually date objects made as gifts to persons or institutions. A number of such objects are on display and bear the date as well as the name of the maker.

ՏԱՍՆԸԵՕԹԵՐՐՈՐԴ ԴԱՐԸ

Տասնըեօթերրորդ դարուն Փոքր Ասիոյ մէջ տեղի ունեցող մշտական պատերազմները վերջացած էին, եւ թէեւ Քրիստոնեաներ կը տառապէին Մահմետական լուծին տակ, ըլլայ Թուրքիոյ կամ Պարսկաստանի մէջ, տեղի ունեցաւ հայկական փոքր վերազարդնում մը թէ կրօնական եւ թէ մշակութային մարզին մէջ:

Այս շրջանին բաւականաչափ առարկաներ հասած են մեզի, որոնցմէ քանի մը կտորներ ցուցադրուած են: Շատ անգամ կարելի չէ այս առարկաներուն թուականը որոշել, մանաւանդ հազուագիւտ ըլլալով շատ քիչ ուսումնասիրուած են: Հայերը ստեղծագործող տարրն էին Օսմանեան կայսրութեան մէջ եւ ճարտարարուեստի եւ վաճառականութեան կարեւոր մասը իրենց ձեռքն էր: Բազմաթիւ առարկաներ թէեւ թանգարաններու եւ գրականութեան մէջ դասաւորուած են իբրեւ թրքական, իրապէս Հայկական են, շինուած ըլլալով հայ ձեռքերով: Թուրքեր ըլլալով թափառական ցեղ մը անատակ էին ճարտարարուեստական աշխատանքի, եւ բազմաթիւ հայկական գորգեր, ճենապակիներ, մետաղեայ նիւթեր, փայտէ առարկաներ կը ներկայացուին իբրեւ թրքական արտադրութիւն:

Բարեբաղդաբար, սովորութիւն էր շատ անգամ այս առարկաներուն վրայ գրութիւններ աւելցնել երբ անոնք նուէրներ էին: Ցուցադրուած են այս կարգի առարկաներէ շատեր կը կրեն հայատառ թուական եւ շինողին անունը:

1

2

3

4

1. A plaque in memory of David of Amasia, dated 1553. 2. A highly decorated tinned copper bowl of Ohannes. Undated. 3. A curious piece, possibly of early origin, showing Chinese influence in design. 4. A beautifully decorated brass bowl belonging to Askantar, dated 1626.

1. Տախտակ մը շինուած 1553ին, Ամասիոյ Դաւիթին յիշատակին համար: 2. Պղինձէ անագուած զարդարուն աման մը շինուած Օհաննէսի համար: 3. Հետաքրքրական մետաղէ գործ մը, հաւանաբար շինուած միջին դարերուն որ կը կրէ չինական ազդեցութիւնը: 4. Գեղեցկօրէն զարդարուած արոյրէ աման մը որ կը կրէ իր տիրոջ Ասկանդարի անունը: Շինուած 1626ին:

1

2

3

AN EARLY EIGHTEENTH CENTURY TRAY

One of the most interesting objects on display is a very large copper tray, 56 inches in diameter and weighing nearly a hundred pounds. It is dated 1735. The workmanship is of a very high caliber. The figures of Christ and the disciples are reminiscent of the illuminations seen in contemporary manuscripts. The writing is in "Krapar" or classic Armenian, and the rhymed verse in the circumference indicates that it was composed by a learned person and executed by a skilled coppersmith.

As seen from the writing, the tray was donated to the head of the Armenian Church, the Catholicos of Cilicia, in 1735. It probably served as a coffee table for the Catholicos and his bishops and guests in the receiving hall.

The tray was saved from destruction by the Turks at the end of World War I by Mr. B. Garabedian of Beirut, who as a young man carried it across the mountains to Lebanon. It was sent to America and eventually came into the possession of the present owner, Dr. P. Bedoukian.

ՏԱՍՆԸՈՒԹԵՐՐՈՐԴ ԴԱՐՈՒ ՍԻՆԻ ՄԸ

Ցուցադրութեան դրուած առարկաններուն ամենահետաքրքրականներէն մին է խոշոր պղինձէ սփսէ մը՝ 56 *մատնաչափ* (inches) *մեծութեամբ, որ գրեթէ հարիւր փաունտ կը կշռէ եւ կը կրէ* 1735 *թուականը: Այս սփսէն մեծ արուեստի գործ է, ուր Քրիստոս եւ Առաքեալները ներկայացուած են նման ժամանակակից գրչագիրներու արուեստին: Շրջանակի գրաբար գրութիւնը եւ յանգաւոր ոտանաւորը կը թելադրեն որ ան գրուած է ուսեալ անձի մը կողմէ եւ շինուած առաջնակարգ վարպետի մը ձեռքով:*

Ըստ վերոյիշեալ գրութեան սփսէն նուէր տրուած էր Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին 1735-ին: Հաւանաբար Կաթողիկոսն ու իր եպիսկոպոսները եւ կամ այցելուները կը հիւրասիրուէին այս սփսէին շուրջը:

Այս սփսէն Թուրքերու կողմէ փճացումէ փրկուեցաւ Պէյրութարնակ Պր. Պ. Կարապետեանի ձեռքով առաջին պատերազմէն վերջ: Այդ երիտասարդ հայը, սփսէն կռնակը առած, լեռներուն մէջէն անցնելով զայն բերած է Պէյրութ: Ատենին Ամերիկա ղրկուած ըլլալով՝ վերջապէս անցած է Տք. Պտուկեանի ձեռքը:

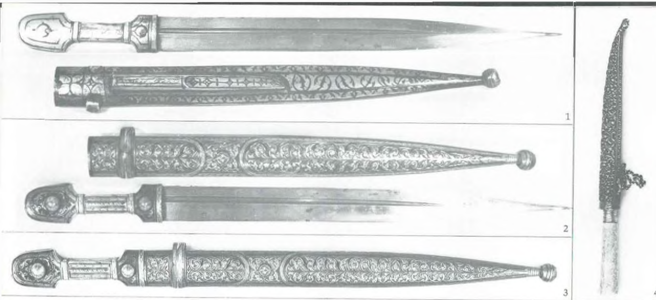
4

---

1. The rhymed, peripheral inscription states that the tray was made for the Catholicos by Deacon Elias in 1735. 2. Inscription in center of tray states that it was given to the Holy See of Sis. 3. Representation of Christ with the Holy Spirit descending in the form of a Dove.

1. *Շրջանակի ոտանաւոր գրութիւնը կը հաստատէ թէ սինին շինուած է Սսոյ Կաթողիկոսին համար, Եղիա դպիրին կողմէ,* 1735*ին:* 2. *Կեդրոնի գրութիւնը կ'ըսէ թէ այս սինին տրուած է Սսոյ Կաթողիկոսարանին:* 3. *Քրիստոսի պատկերը, ցուցնելով Սուրբ Ոգին որ կ'իջնէ աղաւնիի կերպարանքով:*

Paul Bedoukian, *A Magnificent Armenian Tray. Revue des Etudes Armeniennes,* 1973-4, pp. 247-259.

ARMENIAN ARMS

The tragic events of this century may have given the impression that Armenians are not proficient at defending themselves in war. History proves the opposite.

Since ancient times, Armenians were recognized as courageous fighters. The emperors of Persia, Rome and Byzantium employed them as desirable mercenaries. During World War II, Armenians distinguished themselves and were the most decorated of all the Soviet peoples. Over eighty generals and marshals in the Soviet Army were Armenians.

Under the oppressive yoke of the Turks, the Christians were not allowed to possess any arms. However, those in mountain fortresses continued their free existence and always managed to obtain sufficient arms to defend themselves against the enemy.

Armenian arms are extremely rare as very few have survived the ravages of time and wars.

On exhibit are an eighteenth century gun from Erzeroum, knives with decorative sheaths and Armenian inscriptions, and a sword.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶԷՆՔԵՐ

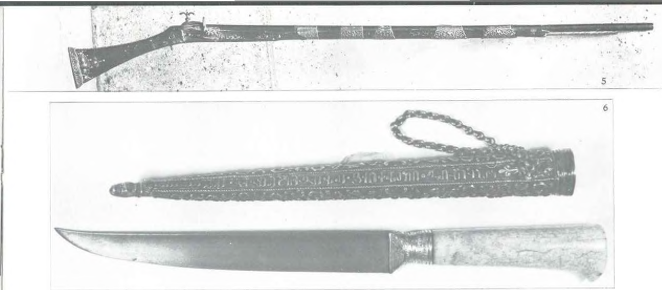
Վերջի դարու տխուր դէպքերը թերեւս այն տպաւորութիւնը ձգած են թէ Հայեր զինուորական ծառայութեան կամ ինքնապաշտպանութեան անատակ ժողովուրդ են: Պատմութիւնը հակառակը կ'ապացուցանէ:

Հին ատենէ ի վեր Հայերը ճանչցուած են իբր ռազմիկ ժողովուրդ: Պարսկաստանի, Հռոմի եւ Բիւզանդիոնի կայսրերը միշտ փնտռած են վարձկան եւ ոչ-վարձկան հայ զինուորներ: Երկրորդ պատերազմի ընթացքին Հայերը իրենց հերոսութեամբ արժանացան բարձրագոյն շքանշաններու Սովետ Միութեան մէջ: Սովետ բանակի մէջ կային աւելի քան ութսուն Հայ զօրավարներ:

Թրքական բռնութեան շրջանին Քրիստոնեաներ զէնք կրել կամ ունենալ արտօնուած չէին: Սակայն կարգ մը լեռնային շրջաններու մէջ հայեր կարողացան երկար ատեն շարունակել կիսանկախ գոյութիւն մը եւ պահել իրենց զէնքերը ինքնապաշտպանութեան համար:

Շատ քիչ հայկական զէնքեր գոյութիւն ունին ներկայիս:

Ցուցադրութեան դրուած են Էրզրումէն 18-րդ դարու հրացան մը, դաշոյններ իրենց պատեաններով եւ հայերէն գրութեամբ, նաեւ թուր մը հայ զինագործի նշանով:

1, 2, 3. A dagger and sheath made at the turn of the century by Armenians in Van. This type of metal work is to be seen in contemporary jewelry and some household items. 4. A highly decorative dagger with sheath made for Sarkis in the year 1804. Note that the Armenian inscription on the sheath is in mirror image, indicating the illiteracy of the maker. 5. An eighteenth century gun from Erzeroum. The initials on the gun have been erased but it is obvious that they were not in Arabic. 6. Another dagger similar to No. 4, made for the son of Ohan in 1827.

1,2,3: Պատեանով դաշոյն մը շինուած Վանի Հայ զինագործի կողմէ այս դարու սկիզբը: Այս տեսակ մետաղի արուեստը կը տեսնենք նաեւ զանազան գոհարեղէններու եւ զարդարանքներու վրայ: 4. Զարդարուն պատեանով դաշոյն մը շինուած Սարգիսին համար 1804ին: Նշանակելի է որ գրութիւնը հայելապատկեր է որ կը ցուցնէ թէ պատեանը շինողը անգրագէտ էր: 5. Էրզրումի մէջ շինուած տասնըութերրորդ դարու հրացան մը: Վրայի գրութիւնը աւրուած է բայց յայտնի է որ գիրերը Թրքական չեն այլ հաւանաբար հայկական: 6. Ուրիշ պատեանով դաշոյն մը շինուած Օհանի որդւոյն համար 1827ին:

AN ARTISTIC EIGHTEENTH CENTURY TRIPTYCH

Triptyches, often serving as reliquaries, have long been in use as altar pieces in Armenian churches. In the Hermitage Museum is a silver reliquary in the form of a triptych which was made in 1293 at the monastery of Skevra in Cilician Armenia.

The triptych on exhibition states that it was made for the Church of St. Nishan in 1743. Its beauty indicates the high level of artistic achievement attained by Armenian jewelers over two hundred years ago.

ԵՌԱՓԵՂԿ ԽՈՐԱՆԻ ՊԱՀԱՐԱՆ

Եռափեղկ խորանի պահարանները շատոնց իվեր գործածուած են Հայ եկեղեցիներու մէջ: Լենինկրատի Հերմիթաժ Թանգարանին մէջ կը գտնուի արծաթեայ եռափեղկ մը, շինուած 1293–ին, որ կը ծառայէր իբրեւ մասունքներու պահարան Կիլիկեան Հայաստանի Սկեւռա վանքին մէջ:

Ցուցադրութեան դրուած պահարանը շինուած է Սբ. Նշան վանքին համար 1743–ին, եւ կ'ապացուցանէ հայ ոսկերիչին բարձր արուեստը աւելի քան երկու հարիւր տարի առաջ:

---

1. The beauty of the tryptich and the classic style of lettering indicate a high level of artistic workmanship. The inscription states that it was made in memory of the priest Khatchatour in 1743. 2. The outside of the cover is decorated with crosses.

1. Այս եռափեղկ պահարանի գեղեցկութիւնը եւ գիրերու դասական արուեստը կը ցուցանէ ոսկերչութեան բարձր արուեստը: Գրութիւնը կը հաստատէ թէ ան շինուած էր 1743ին Տէր Խաչատուրի յիշատակին համար: 2. Դուրսի կողքերը զարդարուած են խաչերով:

1

2

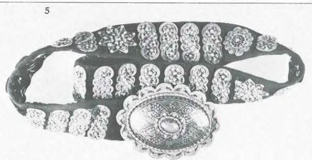
3

4

5

6

7 8 9 10 11 12

ARMENIAN JEWELRY

Ancient civilizations had a great desire to create beautiful artifacts, witness the findings in the tombs of the pharaos, the Scythian gold, the Thracian gold, ancient Greek and Roman artifacts, etc. Undoubtedly in the course of three thousand years, Armenian goldsmiths produced masterpieces for the royalty and nobility, but practically all has been lost, or remains buried in historic Armenia.

During the Middle Ages, all art was oriented towards the making of religious vessels and ornaments.

The few items on exhibit are limited to the 17th-19th centuries. It was fashionable to make bracelets, necklaces and other jewelry from gold coins, which were then given to the bride and usually became family heirlooms. Rings, crosses and other ornaments were popular and worn on festive occasions.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ

Հին քաղաքակրթութիւններ ստեղծած են գեղեցիկ առարկաներ վկայ այն մեծարժէք գանձերը, որոնք կը գտնենք փարաւոններու գերեզմաններուն մէջ, ինչպէս նաեւ Սկիւթական եւ Թրակեան ոսկի գանձերը որ վերջերս գտնուեցան, հին Յունական եւ Հռոմէական առարկաներ, եւն.: Անտարակոյս, երեք հազար տարիներու ընթացքին հայ ոսկերիչները ստեղծեցին գեղեցիկ առարկաներ իրենց թագաւորներուն եւ իշխաններուն համար, բայց ասոնք գրեթէ ամբողջապէս կորսուած են եւ կամ կը մնան թաղուած պատմական Հայաստանի հողին տակ :

Միջին դարերու ընթացքին ոսկերիչներ իրենց ուշադրութիւնը դարձուցած են դէպի կրօնական առարկաներու շինութեան:

Ցուցադրուած են 17–19րդ դարու առարկաներ: Սովորութիւն էր շինել ապարանջաններ եւ մանեակներ, ոսկիէ կամ արծաթէ, շատ անգամ գործածելով հին դրամներ: Ասոնք հարսին իբր օժիտ կը տրուէին: Խաչեր, մատանիներ եւ ուրիշ զոհարեղէններու գործածութիւնը շատ ընդհանրացած էր տօնական օրերուն:

---

1. An Armenian belt, bearing the jeweller's mark, made in Van at the turn of the century. 2, 3. Eighteenth century medals struck in Holland. 4. A nineteenth century maiden's cap. 5. A silver belt decorated with gold pieces and a European gold medal. 6. A belt, probably made in the Caucasus. 7-12. Various Armenian rings, religious, or used in commerce.

1. Հայկական գօտի մը որ կը կրէ ոսկերիչին կնիքը, շինուած Վանի մէջ այս դարու սկիզբին: 2, 3. Տասնըութերրորդ դարու մետալներ կոխուած Հոլանտայի մէջ: 4. Տասնըիններրորդ դարու աղջնակի մը գդակը: 5. Արծաթեայ գօտի մը ոսկի զարդարանքներով եւ Եւրոպական ոսկիէ մետալով մը: 6. Գօտի մը հաւանաբար շինուած Կովկասի մէջ: 7–12. Զանազան հայկական մատանիներ, ոմանք կղերական եւ ոմանք շինուած վաճառականութեան համար: